

Asia: VN/20041/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 ja 8 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 ja 8 §:n muuttamisesta

Lausunnonantaja pitää perusteltuna, että valtioneuvoston asetusta päivitetään vastaamaan metsästyslain muutoksia. Esityksen tavoitteena on luoda oikeudellinen kehys karhun rauhoituksesta poikkeamiselle alueellisten kiintiöiden perusteella koko Suomessa. Sääntely koskee kuitenkin Euroopan unionin oikeuden nojalla tiukasti suojeltua lajia, minkä vuoksi asetuksen perustelujen tulee täyttää erityisen korkeat vaatimukset oikeudellisen täsmällisyyden, vaikutusarvioinnin ja hyvän hallinnon osalta.

Perustuslain 2 §:n 3 momentti ja oikeusvaltioperiaate:

Perustuslain 2 § 3 momentin näkökulmasta julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja alemmanasteisen sääntelyn tulee pysyä sille laissa asetetuissa rajoissa.

Esityksessä lähtökohtana on, että metsästyslain muutos mahdollistaa alueellisiin kiintiöihin perustuvan poikkeamisjärjestelmän ja että asetuksella säädettäisiin tämän järjestelmän käytännön toteuttamisesta. Tästä huolimatta olisi perusteltua arvioida tarkemmin, kuinka laajaa harkintavaltaa ministeriölle jää vuosittaisten kiintiöiden ja kiintiöalueiden määrittelyssä.

Perusteluissa olisi hyödyllistä täsmentää, millä objektiivisilla ja ennakoitavilla kriteereillä alueellinen kiintiö määräytyy sekä miten varmistetaan, että asetuksella ei tosiasiallisesti laajenneta lain sisältämää toimivaltuutta.

Perustuslain 20 § ja ympäristövastuu

Perustuslain 20 § velvoittaa julkista valtaa turvaamaan luonnon monimuotoisuuden.

Esityksessä todetaan, että Suomen karhukanta on suotuisalla suojelutasolla eikä ehdotetun järjestelmän arvioida vaarantavan tätä. Samalla kuitenkin sääntelyn tavoitteena on mahdollistaa nykyistä laajempi rauhoituksesta poikkeaminen.

Näiden tavoitteiden välinen tasapaino olisi perusteltua kuvata nykyistä yksityiskohtaisemmin. Erityisesti olisi hyödyllistä täsmentää:

- * millä perusteella arvioidaan, ettei alueellinen kiintiö vaaranna suotuisaa suojelutasoa,
- * miten vaikutuksia seurataan vuosittain,
- * millä edellytyksillä kiintiötä voidaan alentaa tai jättää kokonaan vahvistamatta.

Tällaiset täsmennykset vahvistaisivat sääntelyn ennakoitavuutta sekä perustuslain 20 §:n toteutumista.

Hallintolain 6 §:n hyvän hallinnon periaatteet:

Hallintolain näkökulmasta sääntelyn tulee olla objektiivista, johdonmukaista ja suhteellisuusperiaatteen mukaista (esim. Hallintovaliokunta toteaa, että hallintoasian käsitettä ei ole laissa määritelty ja määrittely onkin kaikkiaan vaikeaa. Hallintoasia on monitahoinen juridinen käsite niin oikeuskirjallisuuden kuin oikeuskäytännönkin perusteella. Valiokunnan näkemyksen mukaan hallintoasian käsitteen määrittelyn tarvetta vähentää se seikka, että hallintolakia sovelletaan myös hallintotoimintaan. Hallinnon asiakkaiden näkökulmasta hallintoviranomaisten ja yksityisten julkisia hallintotehtäviä hoitavien tahojen toiminta näyttyy viranomaistoimintana, jossa keskeistä asiakkaan oikeuksien ja oikeussuojan toteuttamiseksi ei ole tunnustaa hallintoasiaa, vaan kyetä varmistumaan siitä, täyttääkö asiaa tai hallintotoimia suorittava viranomainen tai muu taho veloitteensa asianmukaisesti. Keskeistä on myös selkeisiin säännöksiin perustuva tieto siitä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia hallinnon asiakkaalla on hallinnossa asioidessaan taikka käsiteltäessä hänen itsensä, jonkun muun tai viranomaisen vireillepanemaa asiaa sekä valiokunta pitää

perusteltuna, että lakiin kirjataan viranomaisten harkintavaltaa ohjaavat yleiset hallinnon oikeusturvaperiaatteet. Tällä tavoin niille voidaan antaa nykyistä enemmän merkitystä käytännön hallintotoiminnassa. Saadun selvityksen mukaan lainvalmistelussa on pyritty tarkoituksellisesti niukkaan ilmaisuun. Periaatteiden muotoilulla ei ole ollut tarkoitus vaikuttaa oikeuskäytännön kehittymiseen ja periaatteiden täsmentymiseen eri soveltamistilanteissa. Periaatteiden muotoilulla muistutetaan lain soveltajia siitä, että periaatteet on otettava yksittäisessä soveltamistilanteessa huomioon(HaVM 29/2002 vp.)

Esityksen mukaan vuosittaiset alueelliset kiintiöt perustuvat kanta-arvioihin, tutkimustietoon sekä alueelliseen tilanteeseen.

Perusteluja olisi kuitenkin mahdollista täydentää kuvaamalla tarkemmin,

- * miten eri alueita vertaillaan keskenään,
- * millä perusteilla kiintiö voidaan asettaa toiselle alueelle mutta ei toiselle,
- * miten mahdolliset muutokset arviointiperusteissa julkaistaan.

Tämä tukisi hallinnon avoimuutta ja yhdenmukaista päätöksentekoa.

Yhdenvertaisuuslain näkökulma

Asetuksella ei lähtökohtaisesti erotella henkilöitä yhdenvertaisuuslain tarkoittamilla henkilöön liittyvillä perusteilla(esim. Perustuslakivaliokunta lausunto korostaa että lakiehdotuksen 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Nykyisen yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa lain soveltamisalaan kuuluvissa syrjintätilanteissa (1 §) sekä valiokunta korostaa yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kiellon keskeistä asemaa oikeusjärjestyksessämme ja pitää tärkeänä, että 1 § lisätään nykyisessä laissa olevat säännökset yhdenvertaisuuden toteutumisen turvaamisesta ja syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojan tehostamisesta(PeVL 31/2014 vp.)

Sen sijaan sääntely johtaa alueellisesti erilaiseen kohteluun, koska kiintiöitä voidaan vahvistaa vain tietyille alueille.

Tällainen alueellinen eriyttäminen voi olla hyväksyttävää, mikäli se perustuu objektiivisiin biologisiin, ekologisiin ja turvallisuuden liittyviin eroihin.

Perusteluissa olisi kuitenkin hyödyllistä korostaa, että alueellinen erilainen kohtelu perustuu nimenomaan tutkittuun tietoon eikä hallinnolliseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan yksin.

EU-oikeuden näkökulma

Perustelumuihistiossa käsitellään laajasti luontodirektiivin 16 artiklaa sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Lausunnonantajan näkemyksen mukaan muistio tunnistaa asianmukaisesti sen, että oikeuskäytännössä korostetaan

- * hyväksyttävää tavoitetta,
- * muun tyydyttävän ratkaisun puuttumista,
- * suotuisan suojelutason säilyttämistä.

Samalla muistiossa todetaan myös, että alueellisiin kiintiöihin perustuvaan järjestelmään liittyy edelleen oikeudellista tulkintaepävarmuutta.

Tämän vuoksi olisi perusteltua vielä selvemmin kuvata, miten vuosittainen ministeriön kiintiöasetus konkreettisesti osoittaa jokaisen luontodirektiivin 16 artiklan kumulatiivisen edellytyksen täyttymisen.

Århusin sopimus ja oikeusturva

Perustelumuihistiossa arvioidaan yksityiskohtaisesti Århusin sopimuksen vaikutuksia.

Koska ministeriön asetuksesta ei lähtökohtaisesti voi valittaa, valmistelun avoimuuden merkitys korostuu.

Hyvän hallinnon näkökulmasta olisi perusteltua kuvata vielä täsmällisemmin,

- * miten lausuntopalautteet otetaan huomioon,
- * millä tavoin vuosittaiset kanta-arviot julkaistaan,
- * miten kiintiöiden perustelut dokumentoidaan.

Tämä vahvistaisi sääntelyn läpinäkyvyyttä sekä yleisön luottamusta päätöksentekoon.

Johtopäätös

Lausunnonantaja katsoo, että asetuksen tavoitteita voidaan pitää hyväksyttävänä.

Sääntelyn oikeudellisen kestävyys vahvistamiseksi olisi kuitenkin perusteltua täydentää perusteluja erityisesti seuraavilta osin, kuten:

- * alueellisten kiintiöiden määräytymisperusteiden täsmällinen kuvaaminen;
- * vaikutusten seurannan ja arvioinnin mekanismit;
- * ministeriön harkintavallan rajojen täsmentäminen;
- * vuosittaisen kiintiöasetuksen perusteluvelvollisuuden korostaminen;
- * hallinnon avoimuuden sekä osallistumismahdollisuuksien kuvaaminen.

Edellä esitetyillä täsmennyksillä asetuksen valtiosääntöoikeudellinen arviointi muodostuisi kokonaisuutena selkeämmäksi ja sääntelyn ennakoitavuus vahvistuisi.

Anh Tran
YDHV lakitiimi